

Nynäshamns Naturskolas

verksamhetsberättelse för 2002

Inledning

Naturskolan startade 1988 och ligger ute på Sjöudden vid sjön Muskan i Ösmo. Naturskolan tar emot barn/elever från 4 års ålder upp till 16 år. Skolklasserna besöker Naturskolan en gång per läsår. Där bedrivs undersökande arbetssätt kring olika teman. Inför varje besök på Naturskolan förbereds klassen av sin lärare, därpå sker efterarbete på hemskolan. Varje årskurs har sitt eget tema t ex, småkryp i skogsbacken, sinnena, forntida tekniker, vinterekologi och inventering i Alhagens våtmark. *Genom att på ett tidigt stadium vara ute mycket i naturen grundläggs en känsla för naturen, det i sin tur ger en grund att förstå våra miljöproblem.*

I skolplanen 1999-2002 står det att "Naturskolan skall utgöra en resurs i miljöundervisningen och utvecklas inom skolans verksamhetsområde" (s 4).

Anställda

Under vårterminen var Mats Wejdmarek föräldraledig och Robert Lättman arbetade 100 % som vikarierande föreståndare för Naturskolan. Den följande höstterminen arbetade Mats Wejdmarek 100 % som föreståndare på Naturskolan och Robert Lättman arbetade 100 % som naturskolelärare.

Klasser

Klasserna kommer till Naturskolan en gång per läsår. Antalet syns nedan.

Tid	Antal klasser	Antal elever
Vårtermin 2001	49 st	Ca 1200
Hösttermin 2001	51 st	Ca 1300
Totalt	100 st	Ca 2500

Följande teman gäller för de olika årskurserna

4-5 år	Småkryp (I ur och skur)
6-år	Knoppar (vissa klasser åk 0-2), Hitta Vilse (Stora Vika)
Åk 1	Småkryp i skogsbacken
Åk 2	Sinnena
Åk 3	Forntida tekniker
Åk 4	Vinterekologi (vissa klasser åk 4-5)
Åk 5	Vinterekologi, elden
Åk 6	Inventering i Alhagens våtmark
Åk 7	Forntida tekniker (2 klasser från Vansta)
Åk 8	Skogsskador

Åk 9

Kvävets inverkan på djur och växter i Alhagens våtmark
Skogsskador

Grundsär 1-6

Forntida tekniker, allemansrätten

Grundsär 6-10

Forntida tekniker

Årskurs 2 använde sina sinnen

Årskurs 9 gjorde kemiska mätningar

Under året har Naturskolans praktikant Pia Engström haft olika naturteman med ”Gunilla-gruppen” (6-9B) från Vanstaskolan vid sammanlagt 5 tillfällen. Varje tillfälle på 2,5 timmar utgår från Naturskolans ordinarie utbud och är anpassat för de elever med särskilda behov som ingår i dessa två grupper. Pia deltog vid en utställning på Vanstaskolan v 17 med inriktning på forntida tekniker.

Utveckling av teman och kurser

Under hösten lanserades en ny kurs som riktar sig till fritids- och sexårsverksamheten ute på skolorna. De två första kursdagarna kommer att följas av två till under vårterminen nästa år. Dag 1 med temat syftade till att få verksamheten att våga ta steget ut i skogen och på ett säkert och allemansrättsligt riktig sätt göra upp eld. Dag 2 inriktades på NO-experiment. Syftet är att skolorna redan sexårsverksamheten skall våga göra experiment som kan förklara naturvetenskapliga fenomen. Det är mycket viktigt att lägga grunden för NO-intresse redan i låga åldrar för att i framtiden säkra återväxten inom de naturvetenskapliga inriktningarna på universitet och högskolor.

I samband med kursen sammanställdes ett kompendium med natur- och miljöexperiment som kommer att spridas till skolor och förskolor. Kompendiet skall stimulera till ett undersökande arbetssätt där hypotesen, experimentet och slutsatsen bildar en treenighet i sökandet efter ny kunskap. Med tydliga hänvisningar till källorna skapas intresse också för den spännande litteratur som finns inom området.

Småkryp som tema för årskurs 1 har funnits sedan Naturskolan startade. För att sprida mer faktakunskap om bland annat insekter och spindlar påbörjades arbetet med att skriva en handledning för lärare. Handledningen skall bland annat visa hur klassen kan arbeta före och efter besöket vid Naturskolan. Kunskaper, metoder och idéer ska öka tryggheten hos lärarna att våga ta sig ut i naturen med klassen. Även om kunskapen hos läraren sviktar skall handledningen stimulera till att upptäcka och undersöka naturen tillsammans med barnen.

Kurser

Följande kurser har getts av Naturskolan under året.

Vårtermin 2002			Hösttermin 2002		
Kurs	Kurslängd	Antal deltagare	Kurs	Kurslängd	Antal deltagare
Datautbildning Vanstaskolan	4x 1 dag	10st/tillf.	Först ute sen IT	4 x 1 dag	8st/tillf.
Öppna Ögon, vintern	1 x 1 dag	14st	Natur och miljö, att göra eld	1 x 1 dag	25st
Öppna Ögon, våren	1 x 1 dag	13st	Natur och miljö, experiment	1 x 1 dag	14st
Barnsäkerhetsutb	1 x 1 dag	22st	Miljörådsutbildning för elever	1 x 1 dag	28st
PIK-kurs	1 x 1 dag	12st	Skolans och förskolans utemiljö	1 x 1 dag	7 st
Kompostutbildning	1 x 2 tim	10st	Däggdjur och viltvård	1 x 2,5 tim	15st
Totalt	7,25 dagar		Totalt	8,25 dagar	

Nätverk

Naturskolan driver nätverk inom skola och förskola för att stimulera Agenda 21-arbetet och miljö- och hälsoarbetet inom kommunen. Följande möten har ägt rum under året.

Vårtermin 2002		Hösttermin 2002	
Nätverk	Antal tillfällen	Nätverk	Antal tillfällen
Skolans miljögrupp	2 x 2,5 tim	Skolans miljögrupp	2 x 2,5 tim
Förskolans miljöombud	2 x 2,5 tim	Förskolans miljöombud	2 x 2,5 tim
Kreativa gårdar	1 x 3 tim	Kreativa gårdar	1 x 2,5 tim

Miljödiplomerings (förskolans och skolans checklista)

Naturskolan har, tillsammans med miljö och samhällsbyggnadsförvaltningen tagit fram checklistor för miljö- och hälsoarbete inom förskola och skola. De reviderade upplagorna blev klara Ht 2000 och under 2001 informerades skolor och förskolor. 29 november 2002 blev första förskolan (Ankaret) diplomerad tätt följt av Breddals och Hallängens förskola 16/12. Innan diplomeringsen av förskolorna genomfördes en kontroll på respektive förskola där checklistan gick igenom tillsammans med miljöombud och förskolechef.

Mats var med på ett ledningsmöte på Viaskolan i september för att diskutera miljöarbetet. 16/9 var Mats på Humlegårdsskolan och gick igenom skolans checklista.

Miljöombudet Elsie Petterson på Ankarets förskola fick ta emot diplomaten.

Mats delade ut 5000 kr till 5b på Viaskolan för att de klarat sina åtagande i ”planetskötarkontraktet”. Lions sponsrade med dessa pengar. Planetskötarkontraktet är ett elevprojekt som ingår i arbetet med skolans checklista. Pengarna lottas ut årligen till den klass som klarat sina åtaganden i kontraktet.

Robert var med på miljögruppsmöten på Vanstaskolan 11/11 och 9/12. Mötena behandlade miljö och hälsoarbetet, den kommande miljöveckan och bildandet av ett miljöråd.

Förskolornas och skolornas utemiljö

Förskolegårdsprojektet startades i början av 2001. Syftet med projektet är att utveckla förskolegårdarna inom Nynäshamns kommun så att de kan bidra till att barnen får nära naturupplevelser och ökad kunskap om ekologi, kretslopp, växter och djur. Vidare ska de fylla barnens behov av motorisk träning, lek, god hälsa, upptäckarglädje, kreativitet, lugn och ro mm. Initiativet till projektet har tagits av förskolornas miljöombud. 31/5 uppmärksammades Hallängens arbete med gården i Ankaret i Nynäsposten. Under 2002 skulle Barn- och utbildningsnämnden besluta om pengar till gårdarna i investeringsbudget för 2003-2006. Olika kontakter knöts under året för att hitta möjliga sponsorer. Bland annat kontaktades Skolverket, Kommunförbundet, Allmänna arvsfonden, IPA mfl.

Ett studiebesök på Krusboda skola i Tyresö gjordes 5/11. Deltagarna kom från olika förskolor och de var mycket nöjda med besöket i det ”gröna rummet” där både hönsbushus, växthus och damm fanns.

För att konkretisera arbetet med gårdarna gavs kursen ”Förskolans och skolans utemiljö” där landskapsarkitekten Anna Lenninger (till höger på bilden) föreläste och gav tips, goda råd och idéer. Syftet var att förskolorna och skolorna skulle vara beredda i det fall pengar skulle anslås inför följande år.

Bland skolorna finns skolgårdsgrupper på bland annat Viaskolan, Svandammskolan, Tallbacka och Torö skola. Under året sponsrades Viaskolan med ca 25000 kr till det nya uterummet för åk 6 till 9. Under hösten planterades växter och stora stenar lades dit. Mats medverkade i arbetet genom att organisera, inspirera och aktivt jobba med gården (sammanlagt 10 tillfällen, bland annat 14/8).

Projekt

Hagmarksprojektet i Sunnerby har under året fortsatt. Syftet med projektet, som startade 1997, är att kombinera utomhuspedagogik med IT (datorer, digitalkamera, bildbehandling, multimedia). 6 skolor runt om i Sverige är med i projektet som koordinerats från Linköpings Universitet (Centrum för Miljö- och Utomhuspedagogik). Eleverna i Sunnerby som har jobbat med projektet har varit mellan 6 och 9 år.

I projektet förenas IT, utomhuspedagogik och naturvård genom att studier och arbete är förlagt till Torps hage (Axels hage) som är 12,5 ha stort. Den ursprungliga floran och faunan i hagmarken är hotad på grund av igenväxning som i sin tur beror på att hävden upphörde när jordbruket moderniserades. Ett mål är att få tillbaka den ursprungliga hävdgynnade floran och faunan. Med hjälp från bland annat tre rektorsområden, Landstingets miljövårdsfond och

Nynäshamns kommuns miljövårdsfond har 98000 kr samlats in. Pengarna har använts till bland annat röjning och gärdesgårdsbygge.

Samarbetet med Svenska Naturskyddsföreningen fortsatte med bland annat röjning, fagning och ängsslåtter med lie in en mindre del av hagmarken.

Naturskolan lagade under våren staket, stängsel och övergångar och under växtsäsongen betade 35 får i hagen.

Sunnerbyskolan påbörjade i samarbete med Naturskolan arbetet med att göra en natur- och kulturstig i området för att besökarna ska kunna läsa och ta del av historik och naturvärden.

Information om projektet finns på www.nynashamn.se/ute-it/index

Bananprojektet.

Efter besök av Cecilia Svahn, som drev utbytesprojektet (SWY), påbörjades "Bananprojektet" som syftade till att öka kunskapen om hur bananer odlas och vilka alternativ som finns. Två ungdomar, en från Sverige och en från Costa Rica deltog under våren tillsammans med fyra elever från Gymnasiets miljöinriktning. Naturskolan drev projektet tillsammans med Agenda 21-samordnaren Ingela Johansson. Ungdomarna redovisade bland annat för åk 9 Svandammsskolan 22/5 och på Gymnasiet 28/5. 1-2 juni visades skärmställningen på Ösmo marknad och många av ungdomarna från Costa Rica deltog under de två dagarna. KRAV-banor som delades ut sponsrades av Konsum och ICA Kvantum.

Naturskolan har också **årliga rullande projekt**. Dessa fortsatte under året med nya klasser. Projekt som skolorna arbetar med under året är "butiksväktare" (åk 5) och "bilvårdsväktare" (åk 9) som är ett samarbete med miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen, "En droppe vatten" (åk 1 och 4) och "Sunes sopbok" (åk 3).

Miljöredovisning

Enkäterna med frågor om miljö- och hälsoarbete inom BUF som skickades ut i december 2001 sammanställdes av Naturskolan i januari 2002 och föredrogs därefter för BUN. Enkäter för 2002 skickades ut i november med 13/12 som sista inlämningsdatum.

Miljö- och hälsoplan

Naturskolan har, i egenskap av A 21-ansvarig, fått uppdraget att skriva en miljö och hälsoplan för Barn och utbildningsförvaltningen. Ett förslag från 2001 beslutades av BUN att återremitteras. Ett nytt förslag till miljö- och hälsoplan arbetades fram under VT 2002. Remissversionen presenterades för Barn- och utbildningsnämnden 30 maj. Remissyttranden mottogs fram till 18 oktober. Arbetet med att revidera planförslaget med utgångspunkt från remiss-svaren pågick under november och december.

Naturskolans hemsidor

Den officiella

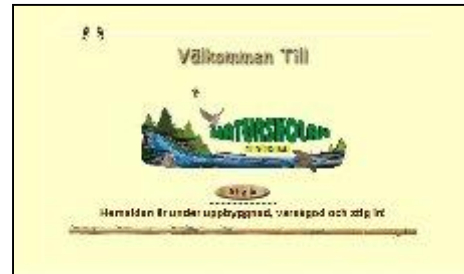
Naturskolan har sedan flera år haft en hemsida på kommunens server men under året har hemsidan gjorts om helt med hjälp av en webmaster. Sidan är kodad för hand för att koden skall bli så tydlig som möjligt. När nu webmastern har lagt grunden är det lätt att fylla sidorna

med den information som behövs. Hemsidan är vid årets slut fortfarande under uppbyggnad och givetvis blir den ju aldrig helt klar eftersom sidan är ”levande”.

Under hösten påbörjades arbetet med att lägga ut bilder från klassernas besök här på Naturskolan. Den pedagogiska idén med detta är att föräldrarna ska ställa frågor och locka barnen att berätta om dagen. Att berätta om nyvunna kunskaper är det bästa sättet för en elev att fördjupa sina kunskaper. Sidan skall också sprida goda idéer som tex förskolan och skolan checklista. För att inte ge bort dokument som dessa utan att få någon respons krypteras materialet. Eftersom det är ett stort arbete som lagts ner vid utvecklingen av checklistan vill vi helst ha personlig kontakt med dom som får materialet. Detta för att vi ska kunna få respons, synpunkter och utvärdering i gengäld.

www.nynashamn.se/natursko

Den inofficiella

Naturskolan har ytterligare en sida som ligger utlagd på First Class och riktar sig till lärare och förskolepersonal inom Nynäshamns Ekokommun. Den har under året kodats för hand av oss själva. Sidan skall serva skolor och förskolor med schema, handledningar och annan information som behövs exempelvis innan ett besök på Naturskolan. Under arbetets gång har vi insett styrkan med sidan och i framtiden hoppas vi långsiktigt kunna utveckla den mot att bli en resurs för skolornas och förskolornas NO-verksamhet. Miljövinsten ligger i att istället för att gör stora utskick av papper kommer allt material alltid att finnas tillgängligt på First Class. Sidan nås genom att i adresskatalogen söka efter Naturskolan och dubbelklicka för presentation där länk till sidan ligger. Som följd av att de mesta av materialet ligger ute på nätet har Naturskolan kunna säga upp avtalet med kopieringsfirman och en betydlig mindre och billigare kopieringsmaskin har införskaffats.

Folder

Under året togs en folder på åtta sidor i A5- format fram. Syftet är att sprida kunskap om vad Naturskolan gör och varför. Informationen riktar sig till lärare, förskolepersonal, elever, föräldrar, allmänheten, politiker samt naturskolor och kommuner utanför Nynäshamn. Foldern har redan nått politiker i Tyresö kommun som någon gång under våren kommer att göra ett studiebesök på Nynäshamns Naturskola för att få underlag till ett eventuellt beslut om att starta en naturskola i Tyresö.

Övrigt

Naturskolan deltog på möte med andra representanter från BUF 6/2 om förslaget till Agenda 21-program. Naturskolan deltog också på ett PAF-möte 22/2. På mötet deltog personer från olika förvaltningar för att diskutera det nya A 21- och folkhälsoprogrammet. PAF betyder Plan, Agenda 21 och Folkhälsa.

Naturskolan skickade in remissyttranden angående nya Agenda 21-programmet och den nya förskole/skolplanen.

Robert var på möte 15/2, 20/3, 19/4 med representanter från Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen om samarbete när det gäller Agenda 21, tillsyn och folkhälsofrågor.

Mats byggde bryggor 2/5 och röjde 13/8 i Alhagen inför hösten när åk 6 och 9 kom till våtmarken. Bryggorna används av eleverna för att håva och ta olika vattenprover.

Mats var som representant för Barn- och utbildningsförvaltningen på möte med WEB-gruppen 25/4.

Mats anordnade väsenvandring 16/5 för Viaskolans arbetslag åk 4-6. I väsenvandringen knyts väsen från gammal folktro ihop med naturens djur och växter.

Mats höll föredrag i nämndhuset om hagmarken, våtmarken och A-21 i samband med ett vänortsbesök 6/6.

Mats var som representant för Sverige i Estland under helgen 8-9/6. Det var det Nordiska – Baltiska nätverket för utomhuspedagogik som träffades och diskuterade framtida samarbete och konferenser.

Familjecentralen i Ösmo var på besök på Naturskolan 21/5 och 29/10. Barnen visades runt bland de olika terrarierna och de grillade vid lägerelden utanför.

Politiker från Södertälje var tillsammans med Södertälje Naturskola på studiebesök 28/8 för att informeras om Nynäshamns Naturskolas arbete med Agenda 21 och miljöchecklistor.

VA-förvaltningen bjöd in de olika förvaltningarna att delta i deras kampanj ”Etikett på toalett”. Mats deltog på möten 17/9, 15/10 och 13/11.

Naturskolans mål och riktlinjer diskuterades i ett möte med Barn- och utbildningsförvaltningens chef 28/10.

Naturskolan och järnåldershuset ansvarade för en **natur- och kulturdag** 5 maj. Dagen som var en kombinerad aktivitetsdag och öppet hus arrangerades i samarbete med Naturskyddsföreningen, Nynäshamns ornitologiska förening. Dagen uppmärksammades på första sidan i Nynäshamnsposten.

Naturskolan har en **permanent terrarievutställning** och hyser ett antal olika djur i syfte att visa hur man kan pedagogiskt använda dessa för att resonera med elever vad olika djur kräver för att överleva och för att synliggöra ekologiska problem. Att sköta och odla djur har också ett stort värde för att utveckla den empatiska förmågan hos barn. Djuren har också en avdramatiserande effekt då många barn bär på en rädsla för till exempel ormar, spindlar och kackerlackor. På Naturskolan finns ormar, kongoguldbaggar, dödskallekackerlackor, syrsor, vandrande pinnar, fågelspindel mm. De klasser, lärare eller förskolepersonal som vill komma på studiebesök får göra det och de som vill påbörja en odling får ta med sig djur från Naturskolan. Naturskolan har också skrivit ett eget handledningshäfte (ht 2000) för lärare och förskolepersonal som finns att hämta på First Class.

Ett antal klasser har under året varit på **lägerskola** på Naturskolan. Bland annat sov klasser från Manillaskolan över vid två tillfällen i samband med Naturskoledagar i Alhagen 4/9 och 25/9). Det är gratis för kommunens klasser att komma på lägerskola.

Fortbildning

Naturskoföreningens årsmöte och utbildning om biologisk mångfald (Robert 11-13/4).

Mats var på utbildningskurs i Uddevalla 16/8, 29-30/9. Utbildning är en metod som skall komplettera utvärderingen man gör av den egna verksamheten. Det är ett hjälpmedel att få skolor att reflektera över vad de själva vill och vad de står för.

Robert var på skolgårdskonferens 5-7/9 i Uppsala. I konferensen ingick föreläsningar, workshops och studiebesök. Temat var utveckling av förskolornas och skolornas gårdar.

Mats var på Skolverkets utbildning om deras checklista för utmärkelsen ”miljöskola” 26-27/9. Diskussion om samarbete mellan Naturskolan och Skolverket fortsatte. Skolor och förskolor som blivit miljödiplomerade skulle med vissa kompletteringar kunna bli miljöskola eller miljöförskola automatiskt.

Seminarium i Skärälid om ”naturens betydelse för barns utveckling” 17-18/10 (Robert och Mats).

Fastighet

Renovering av fönster fortsatte under året, vilket innebär att fönstren skrapas, tvättas, oljas, kittas och målas. Städ- och kylrummet renoverades under våren. Väggar målades, nytt golv lades in och hyllor sattes upp. Soprummet renoverades under hösten med liknande åtgärder. Arbetena utfördes av Naturskolan. Problemen med uppvärmningen åtgärdades under hösten. Ventiler och utegivare byttes av rörfirma. Ny kompost införskaffades för att ersätta den gamla.

Nynäshamns Naturskola 2002-12-18

Mats Wejdmark och Robert Lättman

Viaskolan	Tel	Fax	Mobil
Skolgatan 35-37	08 520 73565	08 520 38590	070 638 85 90
149 30 Nynäshamn			

E-post: mats.wejdmark@naturskolan.pp.se robert.lattman@naturskolan.pp.se

